

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 1

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
MAKALE	OKUMA 1. Fen bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında yazılmış birer bilimsel makale örneği 2. Edebî bir makale örneği	A.4.12. Metni yorumlar.	1
SOHBET VE FIKRA	YAZMA - Öğrencilerin türün özelliklerine uygun güncel bir konuda sohbet veya fıkra yazmaları sağlanır.	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bkz. EK 5	1
ROMAN	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden 1923-1950 arası iki roman örneği 2. 1950-1980 arası dönemden iki roman örneği 3. Dünya edebiyatından bir roman örneği Dil Bilgisi Konuları: - Anlatım bozukluklarıyla ilgili çalışmalar yapılır. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.	A.2.4. Metindeki çatışmaları belirler.	1
		A.2.16. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	2
	YAZMA - Öğrencilerden ders kapsamında okudukları roman üzerine bir inceleme ve değerlendirme yazısı oluşturmaları istenir.	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bkz. EK 5	1

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 2

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
MAKALE	OKUMA 1. Fen bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında yazılmış birer bilimsel makale örneği 2. Edebî bir makale örneği Dil Bilgisi Konuları: - Metnin seçilmiş bölümündeki cümlelerin ögeleri bulunur. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.	A.4.4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.	1
		A.4.15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	1
SOHBET VE FIKRA	OKUMA 1. Cumhuriyet öncesi dönemde yazılmış bir sohbet örneği 2. Cumhuriyet Dönemi'nden bir sohbet örneği 3. Cumhuriyet öncesi dönemden bir fıkra örneği 4. Cumhuriyet Dönemi'nden bir fıkra örneği	A.4.12. Metni yorumlar.	1
		A.4.2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler.	1
	YAZMA - Öğrencilerin türün özelliklerine uygun güncel bir konuda sohbet veya fıkra yazmaları sağlanır.	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bkz. EK 5	1
ROMAN	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden 1923-1950 arası iki roman örneği 2. 1950-1980 arası dönemden iki roman örneği 3. Dünya edebiyatından bir roman örneği	A.2.8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler.	1
		A.2.11. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler.	1

**11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU**

SENARYO 3

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
MAKALE	OKUMA 3. Fen bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında yazılmış birer bilimsel makale örneği 4. Edebî bir makale örneği Dil Bilgisi Konuları: - Metnin seçilmiş bölümündeki cümlelerin ögeleri bulunur. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.	A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar.	1
		A.4.15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	1
SOHBET VE FIKRA	OKUMA 5. Cumhuriyet öncesi dönemde yazılmış bir sohbet örneği 6. Cumhuriyet Dönemi'nden bir sohbet örneği 7. Cumhuriyet öncesi dönemden bir fıkra örneği 8. Cumhuriyet Dönemi'nden bir fıkra örneği	A.4.12. Metni yorumlar.	1
		A.4.10. Metinde yazarın bakış açısını belirler.	1
	YAZMA - Öğrencilerin türün özelliklerine uygun güncel bir konuda sohbet veya fıkra yazmaları sağlanır.	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bkz. EK 5	1
ROMAN	OKUMA 4. Cumhuriyet Dönemi'nden 1923-1950 arası iki roman örneği 5. 1950-1980 arası dönemden iki roman örneği 6. Dünya edebiyatından bir roman örneği	A.2. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.	1
		A.2. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.	1

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 1

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
SOHBET VE FIKRA	OKUMA 1. Cumhuriyet öncesi dönemde yazılmış bir sohbet örneği 2. Cumhuriyet Dönemi'nden bir sohbet örneği 3. Cumhuriyet öncesi dönemden bir fıkra örneği 4. Cumhuriyet Dönemi'nden bir fıkra örneği	A.4.4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.	1
TİYATRO	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden (1923-1950 arası) iki tiyatro örneği 2. Cumhuriyet Dönemi'nden (1950-1980 arası) bir tiyatro örneği 3. Dünya edebiyatından bir tiyatro örneği	A.3.9. Metinde millî, manevî ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.	1
	YAZMA - Öğrencilerden tiyatro salonunda veya medya ortamında seyrettikleri bir tiyatro üzerine inceleme/değerlendirme yazısı yazmaları istenir.	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bkz. EK 5	1
ELEŞTİRİ	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden iki eleştiri örneği 2. Cumhuriyet öncesi dönemden bir eleştiri örneği Dil Bilgisi Konuları: - Anlatım bozukluklarıyla ilgili çalışmalar yapılır. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.	A.4.12. Metni yorumlar.	1
		A.4.15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	1

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
ROMAN	<p>OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden 1923-1950 arası iki roman örneği 2. 1950-1980 arası dönemden iki roman örneği 3. Dünya edebiyatından bir roman örneği</p>	A.2.9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler.	1
TİYATRO	<p>OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden (1923-1950 arası) iki tiyatro örneği 2. Cumhuriyet Dönemi'nden (1950-1980 arası) bir tiyatro örneği 3. Dünya edebiyatından bir tiyatro örneği Dil Bilgisi Konuları: - Anlatım bozukluklarıyla ilgili çalışmalar yapılır. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.</p>	A.3.8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler.	1
	<p>YAZMA - Öğrencilerden tiyatro salonunda veya medya ortamında seyrettikleri bir tiyatro üzerine inceleme/değerlendirme yazısı yazmaları istenir.</p>	A.3.14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	1
	<p>YAZMA - Öğrencilerden tiyatro salonunda veya medya ortamında seyrettikleri bir tiyatro üzerine inceleme/değerlendirme yazısı yazmaları istenir.</p>	<p>YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bkz. EK 5</p>	1
ELEŞTİRİ	<p>OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden iki eleştiri örneği 2. Cumhuriyet öncesi dönemden bir eleştiri örneği</p>	A.4.4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.	1
	<p>OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden iki eleştiri örneği 2. Cumhuriyet öncesi dönemden bir eleştiri örneği</p>	A.4.14. Türün ve dönemin /akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.	1

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU SENARYO 3

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
ROMAN	OKUMA 4. Cumhuriyet Dönemi'nden 1923-1950 arası iki roman örneği 5. 1950-1980 arası dönemden iki roman örneği 6. Dünya edebiyatından bir roman örneği	A.2. 10. Metnin üslup özelliklerini belirler.	1
TİYATRO	OKUMA 4. Cumhuriyet Dönemi'nden (1923-1950 arası) iki tiyatro örneği 5. Cumhuriyet Dönemi'nden (1950-1980 arası) bir tiyatro örneği 6. Dünya edebiyatından bir tiyatro örneği Dil Bilgisi Konuları: - Anlatım bozukluklarıyla ilgili çalışmalar yapılır. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.	A.3. 8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler.	1
		A.3.14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	2
	YAZMA - Öğrencilerden tiyatro salonunda veya medya ortamında seyrettikleri bir tiyatro üzerine inceleme/değerlendirme yazısı yazmaları istenir.	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bkz. EK 5	1
ELEŞTİRİ	OKUMA 3. Cumhuriyet Dönemi'nden iki eleştiri örneği 4. Cumhuriyet öncesi dönemden bir eleştiri örneği	A.4.4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.	1
		A.4.14. Türün ve dönemin /akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.	1

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 11

EK 2

(EK 2, MEB Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 2018, s. 21-22'de yer alan öyküleyici metin okuma kazanımlarını içermektedir.)

2. ÖYKÜLEYİCİ (ANLATMAYA BAĞLI) EDEBİ METİNLER (Masal/Fabl, Destan, Mesnevi, Hikâye, Roman vb.)

A.2.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

Öğrencilerin bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır.

A.2.2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler.

Metin türlerinin ortaya çıkmasında sözlü ve yazılı kültürün, toplumsal değişimlerin ve etkileşimlerin, basın yayın organlarının etkisi üzerinde durulur.

A.2.3. Metnin tema ve konusunu belirler.

A.2.4. Metindeki çatışmaları belirler.

Metindeki temel çatışmayı/karşılaşmayı ve bu çatışma etrafında metinde yer alan veya metnin ima ettiği diğer çatışmaları/karşılaşmaları/karşıtlıkları belirlenmesi sağlanır.

A.2.5. Metnin olay örgüsünü belirler.

Öyküleyici metinlerde olayların birbirleriyle ilişkisi ve sıralanışı (kurgulanması) üzerinde durulur.

A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

Öyküleyici metinlerde şahısların rol dağılımları, olay akışını etkileyen fiziksel, psikolojik ve ahlaki özellikleri, toplumsal statüleri, -varsa- tarihsel/gerçek kişilikleri veya bu kişiliklerle ilişkileri; tip veya karakter özelliği gösterip göstermedikleri vb. belirlenir.

A.2.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

- Öyküleyici metinlerde kahramanların ruh hâli ile zaman ve mekân arasındaki ilişki, olayların gelişiminde zaman ve mekânın işlevi vb. belirlenir.
- Metnin kurgu zamanı ile -varsa- içeriğin bir tarihsel zamanla/dönemle ilişkisine değinilir. Örneğin romancı veya hikâyecinin olayları hangi zaman dilimleri içinde kurguladığı (günün bir saati, aylar, yıllar, geri dönüş ve ileri gidişler vb.) kurgu zamanını, olayların/konunun Sultan II. Abdülhamit döneminde geçmesi ise tarihsel zaman/dönem ilişkisini ortaya koyar.

A.2.8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler.

- Öyküleyici metinlerde anlatıcının özellikleri ile hâkim, kahraman ve gözlemci bakış açılarından hangisinin kullanıldığı belirlenir.
- Seçilen bakış açısının anlatımı nasıl etkilediğine dikkat çekilir. Anlatıcının yönlendirme yapıp yapmadığı, olayları yorumlayıp yorumlamadığı, yazarın düşünce veya kişiliğiyle örtüşen bir yansıtıcı olup olmadığı, taraflı davranıp davranmadığı gibi hususlar değerlendirilir.
- Bir metinde birden fazla anlatıcı ve bakış açısı bulunabileceği, anlatıcının değişmesine göre bakış açısının da değişebileceği vurgulanır.

A.2.9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler.

Öyküleyici metinlerde yararlanılan anlatım biçimleri (öyküleme, betimleme vb.) tespit edilir. Anlatım teknikleri ise (gösterme, tahkiye etme, özetleme, geriye dönüş, diyalog, iç konuşma, iç çözümleme, bilinç akışı, pastiş, parodi, ironi vb.) 9. sınıfta verilir. Anlatım tekniklerinin tespiti ilgili metinler üzerinde yapılır.

A.2.10. Metnin üslup özelliklerini belirler.

Metinde yazara özgü dil ve anlatım özellikleri belirlenir (Cümle yapıları, deyimler, kelime kadrosu, anlatım teknikleri, söz sanatları, akıcılık, nesnellik, öznellik, duygusallık, coşkunluk gibi hususlar dikkate alınır.).

A.2.11. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

- Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.
- Bazı metinlerde ise içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.
- Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

A.2.12. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.

- Bu kazanım 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.
- Metnin: bağlı olduğu edebî dönem, akım, gelenek, topluluk açısından değerlendirilmesi ve/veya metinde görülen edebî

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 11

felsefi, estetik anlayışın; diğer metinler veya yazarlarla bağlantılarının/etkileşimlerinin belirlenmesi sağlanır.

c. Metnin aynı, benzer, farklı veya karşıt anlayıştaki metinlerle karşılaştırılması sağlanır.

A.2.13. Metni yorumlar.

Metindeki açık ve örtük iletileri; metinle ilgili tespitlerini, eleştirilerini, güncellemelerini ve beğenisini metne dayanarak/gerekçelendirerek ilgili kazanımlar çerçevesinde ifade etmesi sağlanır.

A.2.14. Yazar ile metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

a. Metnin yazarın ünlü eserlerinden biri olması, yazarın tanınmasına katkısı, metnin edebiyat ve/veya toplum hayatındaki akisleri vb. hususlar üzerinde durulur. Bu hususların metne ve yazara göre farklılık göstereceği vurgulanır.

b. Yazarın diğer önemli eserlerinden bahsedilir. Metnin ve/veya yazarın aynı türdeki diğer metinlerinin -varsa- sinema ve tiyatroya yapılan uyarlamalarından ve bunun yankılarından/etkilerinden bahsedilebilir.

A.2.15. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

Masal/fabl hariç türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazar ve eserleri 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.

A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

BURDUR ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

EK 3

(EK 3, MEB Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 2018, s. 23-24'te yer alan tiyatro okuma kazanımlarını içermektedir.)

3. TİYATRO

A.3.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

Öğrencilerin bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır.

A.3.2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.

a. Metin türlerinin ortaya çıkmasında sözlü ve yazılı kültürün, toplumsal değişimlerin ve etkileşimlerin, teknolojinin etkisi üzerinde durulur.

b. Geleneksel tiyatro (Karagöz, orta oyunu, meddah, köy seyirlik oyunları) ve tiyatro türleri (trajedi, komedi, dram) ile senaryodan bahsedilir.

A.3.3. Metnin tema ve konusunu belirler.

A.3.4. Metindeki çatışmaları belirler.

Metindeki temel çatışmayı/karşılaşmayı ve bu çatışma etrafında metinde yer alan veya metnin ima ettiği diğer çatışmaları/karşılaşmaları/karşıtlıkları belirler.

A.3.5. Metindeki olay örgüsünü belirler.

a. Tiyatroda olay örgüsünün perde, sahne vb. bölümler etrafında düzenlendiği ifade edilir (Bazı metinlerde bu bölümlere karşılık gelen meclis, fasıl gibi terimler bulunur.).

b. Geleneksel tiyatronun yapı özellikleri de bu çerçevede belirlenir.

A.3.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

Oyuncuların/icracıların metni kendi tarzlarına ve kabiliyetlerine göre canlandırdıkları/yorumladıkları hatırlatılır.

A.3.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

a. Mekân özellikleriyle bağlantılı olarak dekor/sahne düzenlemesi teriminden bahsedilir. Mekân ve dekorun geleneksel tiyatrodanda standart bir özellik göstermesine karşılık modern tiyatrodanda aynı eserin farklı temsillerinde, metinle ilişkili veya metinden bağımsız olarak farklı mekân ve dekor uygulamaları olabileceği belirtilir.

b. Modern tiyatrodanda efekt, ışık vb. uygulamalardan bahsedilir. Bu uygulamaların metin çerçevesinde yazar, yönetmen, yapımcı, oyuncu, tasarımcı ve teknik ekip iş birliğiyle gerçekleştirildiği /yorumlandığı ifade edilir.

A.3.8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler.

Geleneksel tiyatronun dil, üslup ve anlatım/sunum özellikleri (seslenmeler, tekerlemeler, deyimler, gazeller, beyitler, şarkı-türkü-müzikler, yanlış anlamalar, taklitler, ağız özellikleri vb.) belirlendikten sonra bunların metnin türü ve içeriğiyle ilişkisi ele alınır. Modern tiyatrodanda ise yazara özgü üslup özellikleri ele alınacaktır.

A.3.9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

A.3.10. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.

a. Bu kazanım 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.

b. Metnin; bağlı olduğu edebî dönem, akım, gelenek, topluluk vb. açısından değerlendirilmesi ve/veya metinde görülen edebî, felsefi, estetik anlayışın; diğer metinler veya yazarlarla bağlantılarının/etkileşimlerinin belirlenmesi sağlanır.

c. Metnin aynı, benzer veya farklı anlayıştaki metinlerle karşılaştırılması sağlanır.

ç. Modern tiyatro metinlerinde -varsa- geleneksel tiyatro unsurları/etkileri tespit edilir.

A.3.11. Metni yorumlar.

a. Metindeki açık ve örtük iletileri; metinle ilgili tespitlerini, eleştirilerini, güncellemelerini ve beğenisini metne dayanarak/gerçekleştirilerek ilgili kazanımlar çerçevesinde ifade etmesi sağlanır.

b. Türk sineması ve tiyatrosunda geleneksel tiyatro unsurları ve/veya tipleriyle benzerlik gösteren hususlara örnekler verilebilir.

A.3.12. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 11

a. Metnin yazarın ünlü eserlerinden biri olması, yazarın tanınmasına katkısı, metnin edebiyat ve/veya toplum hayatındaki akisleri vb. hususlar ele alınır.

b. Yazarın diğer önemli eserlerinden bahsedilir.

A.3.13. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

a. Önde gelen, temsil edici diğer yazar ve eserlerden bahsedilir.

b. Geleneksel tiyatrodaki ise kalıplaşmış ünlü oyunlara (Örnek: Kanlı Nigâr) ve ünlü meddah, kavuklu, pişekâr ve Karagözcülere (Kel Hasan, Abdürrezzak, İsmail Dümbüllü vs.) değinilir.

c. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazar ve eserleri 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.

A.3.14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

BURDUR ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

EK 4

(EK 4, MEB Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 2018, s. 24-25'te yer alan bilgilendirici (öğretici) metin okuma kazanımlarını içermektedir.)

4. BİLGİLENDİRİCİ (ÖĞRETİCİ) METİNLER

A.4.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

Öğrencilerin bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır.

A.4.2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.

Metin türlerinin ortaya çıkmasında sözlü ve yazılı kültürün, toplumsal değişimlerin ve etkileşimlerin, yayın organlarının ve teknolojinin etkisi üzerinde durulur.

A.4.3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar.

A.4.4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.

A.4.5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler.

A.4.6. Metnin görsel unsurlarla ilişkisini belirler.

Bazı metin türlerinde resim, karikatür, fotoğraf, çizim, grafik, tablo, diyagram, istatistiksel veri gibi unsurların metin türüyle ilişkisi ve metne katkısı üzerinde durulur.

A.4.7. Metnin üslup özelliklerini belirler.

Metinde yazara/metne özgü dil ve anlatım özellikleri belirlenir (Cümle yapıları, deyimler, kelime kadrosu, söz sanatları, akıcılık, nesnellik, öznellik, duygusallık, coşkunluk gibi hususlar dikkate alınır.).

A.4.8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

- Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.
- Bazı metinlerde içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.
- Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

A.4.9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder.

Ortaya konulan bilgi, tespit ve yorumlar/görüşler; gerekçe, kanıt, tutarlılık, geçerlilik, doğruluk açısından değerlendirilir.

A.4.10. Metinde yazarın bakış açısını belirler.

- Bilgilendirici/öğretici metinlerde yazar ile anlatıcının aynı şey olduğu yani edebî (sanatsal/kurgusal) metinlerden farklı olarak gerçek bir kişi olduğu belirtilir.
- Yazarın konuya ve okuyucuya yönelik yaklaşımı/tavrı belirlenir. Yazarın konuyu hangi açıdan ele aldığı yanında, yönlendirme yapıp yapmadığı, taraf olup olmadığı, öznel veya nesnel davranıp davranmadığı gibi hususların bakış açısına etkide bulunduğu hatırlatılır.

A.4.11. Metinde fikrî, felsefi veya siyasi akım, gelenek veya anlayışların yansımalarını değerlendirir.

- Metinde görülen veya metnin ortaya koyduğu fikrî, felsefi, siyasi veya estetik anlayışın; diğer metinler veya yazarlarla bağlantılarının/etkileşimlerinin belirlenmesi sağlanır.
- Metni aynı, benzer veya farklı anlayıştaki metinlerle karşılaştırır.

A.4.12. Metni yorumlar.

Metindeki açık ve örtük iletileri; metinle ilgili tespitlerini, eleştirilerini, güncellemelerini ve beğenisini metne dayanarak/gerekçelendirerek ilgili kazanımlar çerçevesinde ifade etmesi sağlanır.

A.4.13. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

- Yazarın diğer önemli eserlerinden bahsedilir.
- E-posta, haber, blog gibi metinler için bu kazanıma ilişkin bir çalışma yapılması zorunlu değildir.

A.4.14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

Önde gelen, temsil eden diğer yerli ve yabancı yazar ve eserlerden bahsedilir.

A.4.15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

EK 5

(EK 5, MEB Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 2018, s. 26-27’de yer alan yazma kazanımlarını içermektedir.)

B) YAZMA

B.1. Farklı türlerde metinler yazar.

- “Ünite, Süre ve İçerikleri” tablosunda belirtilen türlerde yazma çalışmaları yaptırılır.
- İşlenen metinden hareketle farklı türlerde yazma çalışmalarına da yer verilir.

B.2. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler.

B.3. Yazma konusuyla ilgili hazırlık yapar.

- Konuyla ilgili okuma ve araştırma yaptırılır.
- Yazısında kullanacağı bilgi, gözlem, düşünce, duygu, izlenim ve deneyimleriyle ilgili notlar çıkarması ve görsel, işitsel dokümanlar bulması veya hazırlaması sağlanır.
- Araştırma, kaynaklara ulaşma, Genel Ağ’ı doğru ve etkin kullanma, not alma ve özetleme teknikleri üzerinde durulur.
- Kaynak kullanma ve alıntı yapmanın hukuki ve etik boyutları belirtilir.
- Konuyu sınırlamanın önemine değinilir.

B.4. Yazacağı metni planlar.

B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar.

- Metnin türüne göre birimlere, paragraflara, bölümlemelere, giriş-gelişme-sonuç/serim- düğüm-çözüm aşamalarına ve olay örgüsüne dikkat çekilir.
- Başlığı belirlemesi ve gerekirse alt başlık/bölüm başlığı ve epigraf kullanması sağlanır.
- Araştırmaya ve ispatlamaya dayalı metinlerde kaynak ve dipnot gösterme şekline karar vermesi sağlanır.

B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.

- Türle ilgili okuma kazanımlarında ifade edilen anlatım teknikleri, anlatım biçimleri/türleri ve düşünceyi geliştirme yollarından uygun olanlarını kullanması sağlanır.
- Şiirde ahenk unsurlarını, imge ve söz sanatlarını kullanması sağlanır.
- Metnin türüne göre terim, kavram, deyim, atasözü, ağız özellikleri kullanır.

B.7. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklere dikkat ederek yazar.

İyi bir anlatımın açıklık, akıcılık, duruluk ve yalınlık gibi özellikler taşıması gerektiği hatırlatılır.

B.8. Farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır.

Bir yazıda basit, birleşik, sıralı, bağlı, eksiltili, devrik, kurallı cümle; isim cümlesi ve fiil cümlesi şeklinde farklı cümle yapıları/ türlerinin kullanılmasının metne katkısı vurgulanır.

B.9. Görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır.

Metnin türüne göre resim, fotoğraf, grafik, çizim, veri tabloları, ses ve görüntü kayıtları vb. unsurları, metni tamamlayıcı ve/ veya destekleyici unsurlar olarak kullanır.

B.10. Yazdığı metni gözden geçirir.

- Dil bilgisi, yazım ve noktalama bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- Açıklık, duruluk, akıcılık, yalınlık ve kelime tercihleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- Birimler, paragraflar, bölümler, olay örgüsü/kurgu ve başlık gibi yapı ve şekil unsurları arasındaki anlam bağlantıları, tutarlılık, denge ve akış bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- Metnin içeriğini ve üslubunu/anlatımını tür özellikleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- Yazısının okunaklılığını ve sayfa düzenini gözden geçirmesi sağlanır.

B.11. Ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir.

Üretilen ve paylaşılan metinlerin hukuki, ahlaki ve mesleki sorumluluğunun bilincinde hareket edilmesi gerektiği vurgulanır.

B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

- Yüksek sesle okuma, panoda sergileme; elektronik ortamlarda, kitap, dergi ve gazetelerde yayımlama, yarışmalara katılma gibi yollarla yazılan metinlerin paylaşılması sağlanır.
- Eleştirilere açık olma, gerekirse metin çerçevesinde eleştirilerin cevaplanması sağlanır.